HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא שקבען בשעת נדר. הרי עלי להביא את זו במחבת: **אבל בשעת הפרשה.** דבשעת נדר אמר הרי עלי מנחה סתם ובשעת הפרשה קבעה ואמר זו אביא לשם נדר במחבת (א): א) **לא אמר כלום.** לא מיפקלא: **מאי טעמא כאשר נדרם.** כמיב כמו שאומרת בשעת נדר קיים דברין ולא כאשר הפרשת דבשעת הפרשה לא קבעה: **אמאי.** מחוייב לאתויי מן החטים: **נדר ופחתו עמו הוא.** עם הנדר אמר פחתו שמתחרט בו לכיון דאמר מן (ב) השעורים אמרי' לאין בדעתו להביא כלום דאדם יודע שאין מנחה מן השעורים: **הפוס לשון ראשון.** וכיון דאמר הרי עלי מנחה איחייב במנחה הוגמת: **גרוגרות ודבילה.** לא שייכא בהו מזירות: **הרי זה נזיר.** מן היין דתפוס לשון ראשון: הדר ביה חזקיה משמעתא דלעיל ב) ומודה דטעמא במתני' באומר ג) לא הייתי יודע כו': בשעורין איכא למימר דטעי משום דיחיד מבית מנחת קנאות מן השעורים אבל בעדשים איכא למימר דטעי הלכך פתחו עמו הוא דלא נתכוין להביא כלום: **כמאן אמרה לשמעתיה.** כלומר כמאן אוקמא למתניתין לעיל בבית הלל: **בעדשים לא טעי.** ואיכא למימר אילו הייתי יודע דהא ודאי יודע שאין מנחה של עדשים ולאו למידי איכוין: **לדבריו דחזקיה.** דאוקמא מעיקרא בבית שמאי קאמר ליה רבי יוחנן דאפילו מן העדשים תפוס לשון ראשון ולא ליה לא בסיברא ליה משום דר' יוחנן אוקי טעמא דמתני' משום דטעי דאיכא למימר אילו הייתי יודע כו' אבל בעדשים לא טעי (ג) ד) דמעיקרא לאו למידי איכוין: **אם מאי טעמא הדרת בך.** לדידך איכא לתרוצי דלא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עדשים דכיון דלא טעו בהו אינשי איכא למימר מעיקרא כי אמר ה) למנחה גמורה איכוין ובעא למיהדר ביה וסבר אימא מידי דלא חזי להקריבה ונקטו עדשים הלכך חייב דלא מצי מהדר ביה אבל שעורים דאיכא למימר כיון דטעו בהו אינשי אימא מעיקרא לאו למנחה איכוין אלא למנחת שעורים ממש כדפרש"י וכיון דאין מנחה בלא שעורים ליפטר דודאי מצי אמר אילו הייתי יודע דסופי להביא חטים לא הייתי נודר כל עיקר קמשמע לן: לא

אלא שקבען בשעת נדר א)אבל בשעת הפרשה לא [1]כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת איתמר נמי אמר רבי אחא בר חנינא אמר ר' אסי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שקבען בשעת נדר אבל בשעת הפרשה לא כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת: **מתני'** ב)האומר הרי עלי מנחה מן השעורים יביא מן החטים קמח יביא סולת בלא שמן ובלא לבונה יביא שמן ולבונה חצי עשרון יביא עשרון שלם עשרון ומחצה יביא שנים ג)רבי שמעון פוטר [2]שלא התנדב כדרך המתנדבין: **גמ'** ד)אמאי נדר ופתחו עמו הוא אמר חזקיה הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון ראשון דתנן ה)הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ובית הלל אומרים [3]אינו נזיר ר' יוחנן אמר אפי' תימא בית הלל ו־באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך אמר חזקיה לא שנו אלא דאמר מנחה מן השעורים אבל אמר מנחה מן העדשים לא מכדי חזקיה כמאן אמר לשמעתיה כבית שמאי ובית שמאי משום תפוס לשון ראשון הוא מה לי מן השעורין מה לי מן העדשים הדר ביה ומאי טעמא הדר ביה אמר רבא מתני' קשיתי' מאי איריא דתני מנחה מן השעורים ליתני מן העדשים אלא שמע מינה משום דטעי הוא ז־בשעורים טעי בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר אפילו מן העדשים מכדי ר' יוחנן כמאן אמרה לשמעתיה כבית הלל וב"ה משום דטעי הוא בשעורין טעי בעדשים לא טעי לדבריו דחזקיה קאמר ליה את מאי טעמא הדרת בך משום דלא קתני מן העדשים דלמא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא מן העדשים דאיכא למימר מהדר הוא דהדר ביה ותפוס לשון ראשון אלא אפי' מן השעורין נמי דאיכא למימר מיטעא הוא דקא טעי אפי' הכי תפוס לשון ראשון אמר

הקדש ח) ולכך מצי למיהדר תוך כדי דיבור וי"ל דלמ"ד אין פותחין בחרטה נקט טעמא דב"ה דסבר כר"ש וטעמא דב"ש נקט לשנוי אפי' למ"ד פותחין דלמ"ד אין פותחין לא הוי צריך לפרושי טעמא דב"ש משום דאין שאלה להקדש ועוד יש לפרש דגמא ליה לפרושי טעמא דבית הלל כר"ש משום דהיינו נמי טעמא דב"ש לר' יהודה דקתני סיפא אמר רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן פירוש כשבדקוהו אח"כ למאי נתכוון אמר להיות מן הגרוגרות ז) עלי נתכוונתי אז הוא נדור מן הגרוגרות כאילו אמר גרוגרות ודבילה עלי קרבן ואין זה דבריה שבלב אלא אינו משוה ממה שבפיו דהוצאת פיו לא משמע מזירות ח) אבל לרבנן כי אמר הכי הוי נזיר דהוצאת פיו משמע להו לשון מזירות כדמפרש להו בגמ' דגרוגרות ודבילה לא פתח נדרו הוא ומזיר הוי ולא נדור הוי אפי' נתכוין לומר קרבן עלי להא לרבי מאיר ט) לא הוי נדור לבית שמאי וכי פליגי ר' יהודה ותנא קמא אליבא דב"ש פליגי ולא לבית הלל והשתא לבית שמאי כיון דאמרי אין שאלה בהקדש אמאי לא הוי נזיר אלא סבירא ליה לרבי יהודה י) כרבי שמעון דלא נדר כדרך הנודרים ולהכי אמר טעמא דבית הלל כ) בהכי דהוי השתא חד טעמא לתרוייהו ומיהו קשה לפי' זה דשמעי' ליה לרבי יהודה בסוף פ"ב דזבחים (דף נ.) דאית ליה תפוס לשון ראשון ולקמן מפרש טעמא דר' שמעון משום דבשיטת ר' יוסי אמרה דאף בנגמר דבריו אדם נתפס ומקום שנהגו ל) נמי אמר ר"ש סבר לה כר' יוסי ואם תאמר דהשתא אמר לבית שמאי דאין שאלה בהקדש וכן מוכח בפ' נערה המאורסה (נדרים דף עח.) ובפרק יש נוחלין (ב"ב דף קכ:) ואילו בפ' בית שמאי (נזיר דף לא:) תנן מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם ואסרו מוה משעה שנדר נשאל לחכם והתירו מ) (מוה משעה שנדר ואם) היתה לו בהמה נ) [מופרשת] תלה ותרעה אמרו להם ב"ה לב"ש ואי אתם מודים [בזה] שהוא הקדש טעות שתלה ותרעה בעדר משמע שגם ב"ש מודים לב"ה דיכול חכם לתיר וי"ל דנשאל לחכם דהתם היינו לידע אם בלשון נזירות נדר או לא ולהכי נקט לשון ואסרו שאמרו לו יש בלשון הזה לשון נזירות ולהכי אינטריך לי' למימר כשאסרו דמוה משעה שנדר ס) דלא תימא עד שידע שהוא נזיר לא יתאיל למנות ומיהו אין מזה ראיה לאינטריך ליה לאשמועינן אע"פ שעבר ושתה יין בימי נזירותו אפילו הכי עולין לימי המנין כדמוכח התם בגמ' וא"ת מאחר דמפרש טעמא דב"ש משום דאין בעדשים לבעלה וכי אמר הרי' נזיר היה בדעתו לגמור ולפרש מן היין אם כן קשה אמאי אינטריך למימר טעמא דב"ה משום דסבר כרבי אדם מועלת דבריו לבעלה ועוד קשה אמו רבנן דר"ש דאמרי יבין מן החטין מי סברי לה כב"ש דאמרי מן הגרוגרות הוי נזיר וכי תימא ב"ש תנו לה דקאמר חזקיה ב"ש היא אכתי קשה מר' יוסי בפ' מקום שנהגו (פסחים נג.) דאמרי' לא סבר לה כר"ש מי קאי רבי יוסי כב"ש וי"ל דרוצה לישב דברי ב"ה ככולו עלמא אפי' כמאן דאמר אין אדם מועלת דבריו לבעלה והא דקאמר סברי לה כרבי אדם מועלת דבריו לבעלה ואם תאמר לענין מנחה אלא כלומר גבי נזיר הוי מסקי טעמייהו כר' שמעון גבי מנחות ומיהו רבנן גופייהו מודו גבי גרוגרות דלא הוי נזיר דדוקא גבי מנחה יביא מן החטין משום דשעורין שייכי גבי מנחה דאשכחן מנחת העומר ומנחת קנאות דבאות שעורין ולמנחה מעלית איכוין אבל גרוגרות לא שייכי לנזירות ומעיקרא כי אמר הריני נזיר לא היה בדעתו לנזירות כלל ולחזקיה דמדמי מנחה ונזירות אהדדי היינו דמקום שנהגו דרבי יוסי לא סבר לה כרבי שמעון לאו ארבי שמעון דפירקין קאמר אלא אההוא דלקמן בפרק הרי עלי עשרון (דף קט.) דתנן הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו יצא רבי שמעון אומר אין זו עולה דטעמא משום דלא התנדב כדרך המתנדבים וההיא דתודום אינ רומי דפרק מקום שנהגו (שם דף נג:) דמיא לה אבל גבי מנחה מן השעורים מודה דפטור כרבי שמעון דהיינו טעמא משום דגבי עולה כי אמר הרי עלי עולה שייך בקדושתה וכי אמר אחר כך להקריב בבית חוניו מכל מקום קדושה היא ויכין דמל עליה הקדש תו לא פקע אבל מנחה מן השעורים לא קיבל עליו מנחה מן החטין ומודה רבי יוסי דפטור: **הריני** נזיר מן הגרוגרות. בתוספתא (רפ"ב דמזירות) תניא ע) [כיוויי] כיוויים בית שמאי אומרים נזיר ובית הלל אומרים אינו נזיר ואיזו כיוויי כיוויים האומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ותימה מה שייכא הכא ורבינו תם פירש דבירושלמי מפרש דקרו אינשי לגרוגרות מירום פי' כשמשלגין אותו אומר כך היה בלבי לשון רבינו תם: לא

א) [מיר ט:], ב) [פסחים נג: מיר ט:; ערכין כ:], ג) [לעיל פח:], ד) מיר ט. [לעיל פח:], ה) גי' ל"ק ומתמה, ו) ל"ל השעורים אין בדעתו כו'. ל"ק, ז) ל"ל עלי קרבן. ל"ק, ח) ל"ל אבל לא. ל"ק, ט) ל"ל נמי לא הוי. ל"ק, י) ל"ל טעמא דב"ש כר"ש. ל"ק, כ) ל"ל נמי בהכי כו'. ל"ק, ל) [פסחים דף נג:], מ) ל"ק מ"ז, נ) גי' ל"ק, ס) ל"ל דלא מיתא דלא יתאיל למנות עד שידע שהוא נזיר ומיהו כו'. ל"ק, ע) גי' ל"ק,

תורה אור השלם

1. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: דברים כג כד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לדבריו וכו' ומעיקרא לזה איכוין:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) **הא** וכו' ולבך מצי למיהדר תב"ד. עיין לעיל דף פא ע"ב תוספות ד"ה תודה:

מוסף רש"י

ר' שמעון פוטר. באומר הרי עלי מנחה מן השעורים דתנן בנמנחות מביא מן המיוחין דכיון דאמר הרי עלי מנחה תפוס לשון ראשון ומנחה אינה באה מן השעורין נדבה, הלכך יביא מן המיוחין, וכי שמעון פוטר דאמר לא בנמר דבריו אדם נתפס ונדבה ודעתו לכל מה שמוליא בפיו ולמנחת שעורים נתכוין וסבור שאדם יטול לבתנדב ולהביא בן, ולפיכך אין בדבריו כלום (פסחים נג:). הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה. ואין מזירות אלא מן היין ב"ש אומרים נזיר. דתפוס לשון ראשון וכיון דאמר הריני, אדם מזירות מין משמע (לעיל פא: מכות י") וכיון דאמר הריני נזיר חל עליה מזירות וכי הדר אמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום (נזיר ט:). **ובית הלל אומרים אינו נזיר.** דנדר ופתחו עמו הוא (לעיל שם) דכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום מזירות בגרוגרות ודבילה (נזיר שם).

שיטה מקובצת

א) תיבות לא אמר כלום נמחק: ב) דלעיל ומוקי דטעמא: ג) באומר אילו: ד) טעי ומעיקרא לא: ה) אמר מנחה למנחה:

יח א מיי' פי"ז מהלכו' מעשה הקרבנות הל' ג:
יט ב מיי' שם הל' ט:
כ ג מיי' פ"א מהלכות מזירות הלכה י:
כא ד ה מיי' פי"ז מהלכות מעה"ק הלכה ט:

רבינו גרשום

פסול ליכא: אמר אביי וכו' לא שנו כי אמר זו להביא במחבת דפסול אלא שקבען בשעת נדר כשנדר תחלה אמר זו אבל קבען בשעת הפרשה כגון שבשעת נדר אמר הרי עלי ובשעת הפרשה כשהפריש אמר זו להביא במחבת אם הביא במרחשת יצא דתשמור ועשית כאשר נדרת כתיב ולא כאשר פרשת: הרי עלי מנחה אע"ג דאמר מן השעורים נתחייב להביא מן החיטין דאין מביאין מן השעורין אלא עומר ומנחת קנאות וכן אם אמר קמח יביא סולת: אמאי יביא מן החיטין נדר ופתחו עמו כדפרש"י לעיל בפרק התודה: ב"ש אומרים נזיר. דקסברי אין שאלה לנזירות ואין שאלה להקדש: אפילו תימא בית הלל ואמאי יביא מן החיטין באומר אילו הייתי יודע שאין נדרין כך מן השעורים לא הייתי נודר כך אלא כך מן החיטין דלא היה דעתי אלא על מנחה ראויה: אבל אמר הרי עלי מנחה מן העדשים לא יביא מן החיטין. שהרי אמר עדשין שאין ממינן מנחה בעולם: הדר ביה חזקיה מההיא דאמר דמשום תפוס לשון ראשון הוא אלא קסבר כבית הלל דמשום הכי יביא מן החיטין באומר אילו הייתי יודע ואי אמרת אי הכי אפי' כי אמר מן העדשים נמי יביא באומר אילו הייתי יודע ההיא לא מצית אמרת דבעדשין לא טעי אינש דמידע ידע דאין מנחה מן העדשין ופתחו עמו הוי. ומ"ש הדר ביה חזקיה מן טעם דתפוס [לשון ראשון]: בשעורין טעי. יכול למימר אילו הייתי יודע שהרי יש מנחה מן השעורין וההיא חובה ואיהו טעי וסבר דאפילו מנחת נדבה נמי מן השעורין נתכוון לשום מנחה אבל בעדשים לא טעי דאין מנחה מעדשין: לדבריו דחזקיה קאמר אפילו מן העדשין: דלמא לא מבעי קאמר בית שמאי דתפיס [לשון ראשון] דלא מיבעיא (קאמר) כי אמר מן העדשים דאיכא למימר דלמא מיהדר הדר ביה שהרי ח) נתכוין לומר דבר שא"א ואפ"ה תפוס לשון ראשון דלא מצי הדר אלא אפי' כי אמר מן השעורים נמי דאיכא למימר מטעא הוא דטעי שכשנדר ודאי לשעורין נתכוין שהיה סבור שיש מנחת נדבה משעורין ולא נתכוון לחיטין כלל וכיון דלא אפשר משעורין סד"א ליפטר קמ"ל דאפ"ה אמרינן תפוס לשון ראשון דכי אמר מנחה אע"ג דאמר שעורים יביא חיטין ולא איצטריך

ח) נראה דל"ל שהרי בוודאי לא נתכוין בתחילה לומר דבר אע"פ ולכך אמרינן דתפוס לשון ראשון וכו'.